

Marko Kilpi kok ym.

Lakialoite laeiksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain ja potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Muistisairaana henkilön määrääminen elektroniseen valvontaan, jos on olemassa välitön vaara, että henkilö voi muistisairaudesta vuoksi saattaa itsensä alttiiksi vakavalle terveyteen tai turvallisuuteen kohdistuvalle vaaralle.

PERUSTELUT

Kotoaan ja hoitolaitoksista katoavat muistisairaant työllistävät viranomaisia ja aiheuttavat huolta omaisille ja hoitajille. Vuonna 2018 muistisairauksiin liittyviä katoamisia ilmoitettiin poliisille 3 300 kappaletta, eli keskimäärin lähes kymmenen päivässä. Tilastotieto perustuu hätäkeskuksissa tehtävään luokitteluun. Kun kadonneesta tulee tieto hätäkeskukseen, se sijoittaa tehtävän sille kuuluvaan tehtävälajiin ja välittää tehtävän poliisille. Muistisairaant ovat luokassa "muistamaton tms.". Kun vanhus katoaa, todennäköisyys hänen löytämisekseen hengissä on jo kahden vuorokauden jälkeen pieni. Poliisin tilastoissa eivät näy ne tapaukset, joissa omaiset, naapurit tai hoitajat ovat löytäneet eksyneen omin neuvoin. Niiden tapausten määrää ei tiedä kukaan.

Elektroninen valvonta lisää muistisairaana elämänlaatua ja turvallisuutta — ilman valvontaa omasta kodista tulee vankila. Tämä on merkittävä asia, kun tilannetta tarkastellaan itsemääräämisoikeuden näkökulmasta. Elektroninen valvonta käytännössä lisää itsemääräämisoikeutta. Tällä hetkellä on jo käytössä elektronisia apuvälineitä, joista on hyviä kokemuksia — esim. Kuopiossa muistisairailla on käytössä GPS-ranneke, johon voi soittaa ja jolla voidaan soittaa kotihoivon hälytyskeskukseen. Näin lisätään muistisairaana turvallisuutta, vähennetään omaisten huolta ja säästetään poliisien niukkoja resursseja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

Lakialoite LA 42/2019 vp

1.

Laki

sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin (812/2000) uusi 9 a § seuraavasti:

9 a §

Itsemääräämisoikeuden rajoittaminen turvaavalla valvonnalla

Sosiaalihuollon asiakkaana oleva muistisairas henkilö voidaan määrätä elektroniseen valvontaan, jos on olemassa välitön vaara, että asiakas voi muistisairaudesta vuoksi saattaa itsensä alttiiksi vakavalle terveyteen tai turvallisuuteen kohdistuvalle vaaralle. Valvonnassa olevan henkilön sijaintipaikka tulee olla sosiaalihuollosta vastaavan yksikön sekä poliisin saatavilla viivytyksettä.

Asiakkaan valvontaan määräämistä koskevan päätöksen tekee asiakkaan palveluista vastaava henkilö yhdessä palveluista vastaavan henkilön lähiesimiehen kanssa. Valvontaan määräämistä koskevaa päätöstä tehtäessä on pyydettävä lääketieteellinen arvio asiakkaan hoidosta vastaavalta lääkäriltä. Valvontaan määräämisen edellytyksenä on, että asiakkaan suojaaminen 1 momentissa tarkoitettulta vaaralta ei ole mahdollista vähemmän rajoittavalla keinolla. Päätöksestä voi valittaa henkilön kotikunnan mukaiselle hallinto-oikeudelle siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään potilaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin (785/1992) uusi 6 a § seuraavasti:

Lakialoite LA 42/2019 vp

6 a §

Itsemääräämisoikeuden rajoittaminen turvaavalla valvonnalla

Potilaana oleva muistisairas henkilö voidaan määrätä elektroniseen valvontaan, jos on olemassa välitön vaara, että potilas voi muistisairauden vuoksi saattaa itsensä alttiiksi vakavalle terveyteen tai turvallisuuteen kohdistuvalle vaaralle. Valvonnassa olevan henkilön sijaintipaikka tulee olla terveydenhuollon toimintayksikön sekä poliisin saatavilla viivytyksettä.

Potilaan valvontaan määrittämisestä koskevan päätöksen tekee potilaan hoidosta vastaava lääkäri yhdessä toisen saman yksikön lääkärin kanssa. Valvontaan määrittämisen edellytyksenä on, että potilaan suojaaminen 1 momentissa tarkoitettulta vaaralta ei ole mahdollista vähemmän rajoittavalla keinolla. Päätöksestä voi valittaa henkilön kotikunnan mukaiselle hallinto-oikeudelle siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Lakialoite LA 42/2019 vp

Helsingissä 20.12.2019

Marko Kilpi kok
Kalle Jokinen kok
Terhi Koulumies kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Veikko Vallin ps
Mauri Peltokangas ps
Mari-Leena Talvitie kok
Mikko Kinnunen kesk
Heikki Autto kok
Heikki Vestman kok
Ari Koponen ps
Riikka Slunga-Poutsalo ps
Mikko Lundén ps
Sebastian Tynkkynen ps
Minna Reijonen ps
Kimmo Kiljunen sd
Tom Packalén ps
Sari Multala kok
Anne-Mari Virolainen kok
Jukka Mäkynen ps
Wille Rydman kok
Sanna Antikainen ps
Pekka Aittakumpu kesk
Pia Lohikoski vas
Pauli Kiuru kok
Kari Tolvanen kok
Janne Sankelo kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Ilkka Kanerva kok
Timo Heinonen kok
Pia Kauma kok
Ben Zyskowicz kok
Markku Eestilä kok
Joonas Könttä kesk
Mirka Soinikoski vihr
Hussein al-Tae sd
Aki Lindén sd
Kim Berg sd
Juho Kautto vas
Marko Asell sd
Hanna Huttunen kesk
Antero Laukkanen kd
Sari Tanus kd
Markus Mustajärvi vas

Lakialoite LA 42/2019 vp

Matias Marttinen kok
Seppo Eskelinen sd
Jussi Wihonen ps
Veijo Niemi ps
Jouni Kotiaho ps
Sari Essayah kd
Juha Mäenpää ps
Petri Huru ps
Olli Immonen ps
Sami Savio ps
Jukka Gustafsson sd
Ville Kaunisto kok
Janne Heikkinen kok
Markus Lohi kesk
Raimo Piirainen sd
Matti Semi vas
Heidi Viljanen sd
Paula Werning sd
Tuomas Kettunen kesk
Sheikki Laakso ps
Sandra Bergqvist r
Petri Honkonen kesk
Hannakaisa Heikkinen kesk
Rami Lehto ps
Toimi Kankaanniemi ps
Jari Koskela ps
Sakari Puisto ps
Jari Ronkainen ps
Arja Juvonen ps
Mikko Ollikainen r
Hanna Holopainen vihr
Katja Taimela sd
Anna-Kaisa Ikonen kok
Arto Pirttilahti kesk
Jenna Simula ps
Mika Kari sd
Mats Löfström r
Matias Mäkynen sd
Mikko Savola kesk
Ritva Elomaa ps
Tarja Filatov sd
Piritta Rantanen sd
Niina Malm sd
Atte Harjanne vihr
Bella Forsgrén vihr
Johannes Yrttiaho vas

Lakialoite LA 42/2019 vp

Satu Hassi vihr
Saara Hyrkkö vihr
Esko Kiviranta kesk
Arto Satonen kok
Mika Niikko ps
Päivi Räsänen kd
Hannu Hoskonen kesk
Harry Harkimo liik
Pasi Kivisaari kesk
Katja Hänninen vas
Vilhelm Junnila ps